

Tett Inntil Lahkalaga

Samtidsmuseet for nordlige folk
Davvi álbmogiid dálážiid musea

Introduksjon

Tradisjonelle metoder for å bære barn praktiseres av kvinner i uttalige kulturer i verden og spesielt av urfolk. Samtidig som bæremetodene lever i dag og er basert på viktige, urgammle kunnskaper, settes disse sjeldent i fokus i utstillinger og publikasjoner.

Samtidsmuseet for nordlige folk setter i sin praksis fokus på urfolks kunnskaper og spesielt kvinnens kunnskaper. I prosjektet Tett Inntil dokumenterer og viser vi syv tradisjonelle bæremetoder og én nyere vestlig tilnærming som er inspirert av de tradisjonelle.

Árbevirolaš mánngáguoddinvugiid geavahit mánjga kultuvras málmmis, erenoamážit dan dahket álgoálbmotnissonat. Seammás go dát guoddinvuogit, mat vuodđuduvvet dološ máhtuide, ellet vuoimmálaččat otná dan beaivvi, de liikká ovdanbuktojuvvojtit dát hárve čájáhusain dahje julggaštusain.

Davvi álbmogiid dálážiid musea lokte doaimmaidis bokte ovdan álgoálbmogiid máhtuid ja erenoamážit nissoniid máhtuid. Áibbas lahka prošeavttas mii dokumenteret ja čájehit čieža árbevirolaš guoddinvuogi ja ovttá oddasat, oarjemáilmimi vuogi mii bealistis vuodđuduvvá árbevirolaš vugiide.

For museet har prosjektet stor dokumentasjons- og formidlingsverdi. Bæretøyene som vi har innkjøpt forteller oss mye om folket, stedet og kulturen de tilhører. Materialene bæretøyet er laget av sier noe om ressursene, klimaet og håndverksteknikkene, mens den visuelle utformingen gir et innblikk i folkets estetikk og semiotikk. Selve bæreteknikken, dens egenart og hvorfor den benyttes formidles i bilder og tekst i utstillingen og boka *Tett Inntil*.

Vi håper boka er til inspirasjon og glede for mange.

Irina Haugane

Museumsleder
Samtidsmuseet for nordlige folk

Dán prošeavttas lea museii stuorra dokumentašuvdna- ja gaskkustanárvu. Mii leat oastán guoddinliinniid, mat mualit ollu daidda gullevaš álbmoga, báikki ja kultuvrra birra. Guoddinliinniid ávdnasat fas mualit resurssaid, dálkkádaga ja duddjoma birra, go fas olgguldas hábmen ja herven čájeha olbmuid estetihkalaš ja semiotihkalaš čehppodaga. Guoddinvuohki, dan iešvuohja ja ákkat dan geavaheapmái gaskkustuvvojit Áibbas lahka čájáhusas ja girjjis.

Mii sávvat girji moyttiidahttit ja illudahttit máŋgasa.

Irina Haugane

Museajodiheaddji
Davvi álbmogiid dálážiid musea

2

Om å bære barn Máná guoddima birra

Fra Arktis til Kalahari, fra Amazonas til Kamtchatka har barn gjennom historien blitt båret mot foreldrenes kropper store deler av døgnet. Det å bære sine barn har for mødre tidligere vært en forutsetning for å kunne fortsette med de daglige syslene, samtidig som barnets behov blir tilfredstilt. Mot morens kropp har barnet fått nødvendig stimulering, varme, omsorg og næring.

Også i Europa har barn blitt båret i sjal og bæreverktøy, men i den viktorianske tiden ble denne tradisjonen å forsvinne til fordel for barnevognen. En helt ny måte å forholde seg til barnet på ble moderne, og det ble ansett som viktig å ikke skjemme bort barnet med for mye nærhet, amming og oppmerksomhet. Fra å ha vært overklassens og adelighetens symbol ble barnevognen fort populær blant allmennheten og erstattet dermed de forskjellige bærerøyene som hadde vært brukt tidligere. Fortsatt er det å bære barn en tradisjon som i mange steder i verden er tilknyttet fattige, arbeidende, rurale kvinner og som dermed har fått lav status. Når folk migrerer til

4

andre byer eller land har de en tendens til å legge denne tradisjonen til side, til tross for alle fordelene.

Likevel lever bæretredisjonene videre på mange steder i verden, særlig blant urfolk. I mange kulturer er det utenkelig å la et spedbarn ligge alene, og mor og barn har konstant kroppskontakt døgnet rundt inntil barnet lærer seg å krype. Mange urfolkskulturer praktiserer også fri amming, og bæresjal og seler er praktiske verktøy for å gi barnet lett tilgang til brystet når de ønsker det, uten at moren trenger å avslutte sine sysler. Bæreverktøy gjør det også lettere for andre enn mødrene å ta hånd om barna, og hjelper til med å styrke tilknyttingen mellom barn og far, søsken eller andre slektninger. Bæreverktøyene er i seg selv eksempler på fasinerende håndverkstradisjoner som er blitt videreført fra generasjon til generasjon, og som med sine symboler og funksjoner forteller mye om kulturen de kommer fra.

De siste tiårene har stadig flere foreldre i den vestlige verden gjenoppdaget fordelene med å bære. Nye bærmetoder er blitt

Arktisis Kalaharii ja Amazonasis Kamčatkai leat vánhemat čáða áiggiid guoddán mánáideaset áibbas lahka liikki, eanáš áigge jándoris. Máná guoddin lea ovdaalaš áiggiid leamaš eaktun dasa, ahte eatnit leat sáhttán joatkit beaivválaš buðaldemiinguin seammás go máná dárbbut maid duhtaduvvojít. Eatni liikki vuostá lea mánna ožzon dárbbašlaš movttiideami, lieggasa, ovddasmorraša ja biepmu.

Eurohpásge leat mánáid guoddán šálaiguin ja guoddinliinniguin. Muho viktoriánaš áigodagas árbevierru jávkai ja sadjái bohte mánnavovnnat. Áibbas odða lahkonanvuohki mánáid ektui šattai bivnnuhin, ja adnojuvvui dehálažjan garvit bilideamis máná menddo valjis lagašuoðain, njamahemiin ja fuompášumiin. Mánnavovnnat ledje vuos badjeklássa ja ádela symbolat, muho oalle joðánit šadde dat maid bivnnuhin dábálaš olbmuid gaskkas, ja buhtejedje guoddinreidduid maid dan rádjai ledje geavahan. Ainge mángga sajis máilmmiss adnojuvvo máná guoddin geafes, barggildeaddji boandanissoiid árbevierun, ja mas dan sivas lea vuollegis stáhtus. Go olbmot

fárrestallet eará báikkiide dahje riikkaide, de sii hilgugohtet dán árbevieru, beroškeahttá buot ovdamuniin mat das leat.

Muho guoddinárbevierut ellet liikkáge mángga sajis máilmmiss, vuosttažettiin álgoálbmogii gaskkas. Mángga kultuvrras lea amas jurdda diktit njuoratmáná veallát okto; mánás ja eatnis galgá leat liikeoktavuohta birra jándora dassážii go mánna oahppá beahkit. Friddja njamaheapmi lea maid dábálaš álgoálbmotkultuvrrain, ja guoddinliinniin lea geavatlaš diktit máná njammat čiči dalle go háliida. Dalle eai eatnit dárbbaš gaskkaldhuftit iežaset bargguid. Guoddinreiddut álkipahttet maid earáid go eatni fuolahit máná. Dakko bokte dat sáhttet omd. ovddidit čatnasiid máná ja áhči gaskkas, ja maid máná ja oappáid dahje eará fulkiid gaskkas. Ieš guoddinreiddut lea buorrin ovdamearkan erenoamáš geasuheaddji giehtaduodjeárbevieruin, mat fievrividuvvojít buolvvas bulvii, ja mat hearvvaidisguin, symbolaidisguin ja doaibmilvuodaidisguin mitalit hui ollu kultuvrrain maidda dat gullet.

5

oppfunnet og i dag finnes et stort og voksende marked for bæretøy. Mange fødeavdelinger i Europa har begynt å praktisere den såkalte kengurumetoden, særlig ved premature fødsler, som innebærer at barnet blir båret i sjal hud-mot-hud av foreldrene, døgnet rundt. Denne metoden erstatter bruk av kuvøse, da hud-mot-hud-kontakten hjelper barnet å regulere kroppstemperaturen sin.

Oksytocin, et hormon som frigjøres ved nærhet, har gunstige effekter på barnets vekst, og studier har vist at barn som blir båret har en bedre vektskurve enn barn som ikke blir båret. Den konstante nærværen og varmen fra foreldrenes kropp reduserer også stress hos det lille barnet, som virker positivt på den neurofisiologiske og psykologiske utviklingen.

Det finnes moderne bæreseler der barnet er vendt utover, med rett rygg og bena hengende rett ned. Det innebærer en stor belastning både for den som bærer og for det lille barnet. Det å bære barn på en ergonomisk korrekt måte er viktig, og gjør at

Manimuš logiid jagjid leat eanebat ahte eanebat oarjemáilmnis oððasis fuomášan guoddimma ovdduid. Odða guoddinvuogit leat maid hutkojuvpon, ja dán áigge leatge stuorra ja šaddi márkanat dasa. Májgga eurohpálaš riegádahttinossodagas leat dál váldán atnui nu gohčoduvpon kengurumetoda, erenoamážit ovdalággeriegádahttimiin. Dat sisttisoallá, ahte vánhemat guddet máná liiki liikki vuostá liinni siste birra jándora. Dát galgá buhttet kuvøsa dasgo liiki liikki vuostá oktavuohta veahkeha máná stivret gorutlieggasa. Oksytociidna – hormona mii luovvana lagašvuodas – váikkuha positiivvalačcat maid guhkkodatšaddui, ja dutkamušat leatge čájehan, ahte mánát maid leat guottašan unnin, šaddet buorebut. Vánhemiiid liikki ollesáigásaš lagašvuohta ja liekkasvuohta uhcidit maid uhcahačča streassa, ja dat fas bealistis váikkuha positiivvalačcat máná neurofisiologalaš ja psykologalaš ovđáneapmái.

Oððaaigásáš guoddiniinnt maid gávdnojit, ja dain mánna čohkká ámadeadju olggos guvli, njuolggó čilgiin, ja juolgit fas heangájít njuolga vulos. Dát mielddisbuktá stuorra noadí

6

man kan bære mange timer i strekk – til barnet sier ifra. De første ukene kan spedbarn bæres i fosterstilling foran kroppen, men senere er den korrekte måten den såkalte froskestillingen – der bena går til hver side, knærne er høyere opp enn baken og ryggen er buet. Dersom man bærer på denne måten blir barnet også aktiv i bæringen, det klamrer seg fast mot bærerens kropp og utvikler motorikken, musklene og balansen sin. Man kan kanskje si at barnas medfødte reflekser og behov antyder at de er født med en forventning om å bli båret.

Maria Kantuta Borda

Prosjektleder Tett Inntil

sihke sutnje gií guoddá ja maid uhca mánážii. Lea dehálaš guoddit máná ergonomalačcat rivttes vuogi mielde, dalle lea vejolaš guoddit mánga diimmu njuolgut – gitta dassážii go mánna almmuha ahte doarvái lea doarvái. Vuosttaš vahkuid sáhttá njuoratmáná guoddit ohkestellemasas goruda ovddabealde. Muhto majjelis lea riektáseabbo guoddit máná nd. cuoppostellemasas, mas juolgit leabbájít goappát guvli nu ahte čippit leat baða bajábealde ja cielgi jorbbasin. Dáinna lágiin guoddin aktivisere máná maid nu ahte son čárvá gitta guoddi rupmašii, ja nie mánás ahtanušset motorihkka, deahkit ja dássedeaddu. Sáhttágé árvalit, ahte máná lunddolaš refleavssat ja dárbbut čájehit ná sin vuordámušaid beassat guddojuvvot.

Maria Kantuta Borda

Lahkalaga – prošeaktajodiheaddji

Amauti

Amauti er inuitenes bærekakke og brukes i hele det sirkumpolare området, særlig i Nunavut, Kanada. Den har vært laget av forskjellige materialer, som sel- eller reinskinn, men er idag vanligvis sydd i vindtett polyester, bomull eller ull. I amautien sitter barnet tett mot morens rygg, beskyttet mot vær og vind av den store hetten som kan føres over dem begge. Spedbarn svøpes før de settes i amautien, og store barn sitter med bena på hver side av bærerens rygg. Amautien har et romslig skulderparti, slik at det er enkelt å amme uten å måtte ta barnet ut av den. Det hender at også fedre bærer i amauti, og det sies å gi god jaktlykke.

Amauti lea inuihtaid gurpunjáhkka ja dat geavahuvvo miehtá sirkumpolára guovllu, muhto erenoamážit Nunavutas, Kanadas. Dan leat ráhkadan iešguđetlágan ávdnasiin, dego bohccó- dahje njuorjjonáhkis. Dán áigge lea goit dábáleabbo goarrut amauti bieggajehkki polyesteris, bupmolis dahje ullus. Amautis mánna čohkká teahttásit eatni sealggi vuostá, eatni jáhka siskkobealde. Olggobealde fas heangá stuorra skuohppu man sáhttá rohttet sihke eatni ja máná oavvi badjel suodjalan dihte uhcahačča biekkas. Njuoratmánážat gissojuvvojit liinniin ovdalgo biddjojuvvojit amauti sisa, stuurit mánát fas čohkkájít nu ahte juolgit leat goappát bealde guoddi sealggi. Amauti lea saddjái oalaggi buohta vai máná sáhttá jorahit ovddabeallái njamaheami várás nu ahte su ii dárbaš váldit eret das. Áhčit sáhttet maid guoddit máná amautis, ja daddjojuvvoge ahte dat buktá bivdolihku.

8

Folkeslag:
Inuit

Region:
**Nunavut, Kanada –
Arktis**

Álbmot:
Inuihtat

Guovlu:
**Nunavut, Kanada –
Arktis**

9

Ayí

Kayapo-indianerne i Amazonas bærer barna sine i bæreremmer over skulderen. Barnet sitter dermed på en måte som gir fri tilgang til brystet døgnet rundt, mens moren holder på med sine daglige sysler. Bæreremmen kalles Ayí og er vevet i enten bomull eller palmeblad. I regnskogens fuktige og varme klima er ayien den mest luftige måten å bære barnet på. Denne enkle bæremetoden innebærer at barnet får brukt musklene og omklamringsrefleksen sin maksimalt, fordi det kreves at barnet klamrer seg fast til bærerens kropp. De større barna kan også bæres på mors rygg ved at moren henger ayien på pannen. Denne bæremetoden krever god balanse og styrke både hos mor og barn, men er svært praktisk da det gir bæreren frie armer.

Kayapo-indiánat Amazonasis guddet mánáideaset valahis guoddinliinniguin, main mánná čohkká nu ah te sáhttá friddja olahit čižzái birra jándora dan botta go eadni buðalda beaivválaš doaimmainis. Guoddinliinni namma lea ayi, ja dan godđet juogo bupmolis dahje pálbmalaſtas. Arvevuovddi njuoska ja liegga dálkkádagas lea ayi lupmoseamos vuohki guoddit máná. Dát oktageardánis guoddinvuohki dagaha, ah te mánná beassá olles áigge geavahit dehkiidis ja cárvunrefleaksas dasgo dán guoddinvuogis mánná ferte cárvvastit gitta guoddi rupmašii. Stuorit mánáid sáhttá maid guoddit sealggis dainna lágiin, ah te eadni hengesta ayia iežas oaivásis. Dán guoddinvuogis galgá silke eatnis ja mánás leat buorre dássedeaddu ja buorit návcct, muhto seammás dat lea hui geavatlaš dasgo guoddis leat goappašat gieđat luovusin.

10

A color photograph of three Kayapo women standing outdoors. They have their faces painted with red and blue designs. They are wearing traditional wraps (Ayí) and holding babies. The woman on the left is wearing a dark wrap with a blue and orange sash. The woman in the middle is wearing a dark wrap with a white sash and holding a baby. The woman on the right is wearing a yellow wrap with red heart patterns and holding a baby. They are standing in front of a thatched hut.

Folkeslag:
Kayapo

Region:
**Amazonas, Brasil,
Sør-Amerika**

Álbmot:
Kayapo

Guovlu:
**Amazonas, Brasil,
Lulli-Amerihkká**

11

Folkeslag:
Papuaner

Region:
Papua Ny Guinea,
Oseania

Álbumot:
Papualaččat

Guovlu:
Papua Ođđa Guinea,
Oceanía

12

Bilum

Bilumen er et nasjonalsymbol for Papua Ny Guinea. Både kvinner og barn bærer med bilum, og de fleste papuaner har blitt båret i en som barn. Selve ordet bilum betyr livmor og bilum har blitt et symbol for nærheten mellom mor og barn. Den har derfor sterk emosjonell verdi for papuanerne. Bilum er en nettingpose av håndknyttede fiber av tre. I dag er den vanligvis laget av akryl- eller bomullstråd i forskjellige farger og mønstre. Bilumen kan henges opp i et tre, og i det tropiske klimaet på Papua Ny Guinea blir den som en fin og luftig hengekøye for barnet å sovne i, som den voksne deretter kan bære med seg ved å feste den på hodet.

Bilum lea Papua Ođđa Guineas nášuvnnalaš symbola. Sihke nissonolbmot ja mánát geavahit biluma guoddimii, ja eatnasat papualaččain leat guddojuvvon das mánnán. Bilum mearkkaša goađu, ja dat ovddasta eatni ja máná gaskasaš lagašvuđa, ja dat leage dagahan biluma symbolan mas lea nana dovdduide čuohcci árvu papualaččaide. Bilum lea fierbmelágan seahkka, mii čadnojuvvu giedain muorrabárkkus ráhkaduvvon luonddusárrasis. Dán áigge lea seamma dáblaš ráhkadit biluma akryla- dahje bupmolárppus, mánggalágan ivnniiguin ja hearvvaiguin. Biluma sáhttá hengestit murrii, ja Papua Ođđa Guinea trohpalaš dálkkádagas lea bilum vuogas ja luomos heanjánrádnu mánnái, masa lea buorre nohkkat, ja man rávesolbmot dasto sáhttet guoddit mielddiset go diktet dan heangát iežaset oaivvi birra.

13

Gietkka

Den samiske gietkkaen er en vugge som i flere tusen år har blitt brukt av samene på nordkalotten. Stammen består av tre og utsiden er kledd i skinn og stoff. Barnet svøpes inn i varme tepper og skinn før det legges i gietkkaen, og over den henger et tøystykke som beskytter mot kulden, vinden og midnattssolen. Formen og dekorasjonene på gietkkaen forteller om stedstilhørighet og barnets kjønn. Gietkkaen fungerer som bæreredskap når den henges over den voksnes skulder, og som vugge når den henges opp og festes i taket. I gamle dager ble gietkkaen festet på den ene siden av reinen, og det er et allsidig verktøy som er utviklet for nomadelivet i det harde klimaet i Arktis. I dag er gietkkaen mest brukt ved spesielle anledninger, som ved dåp og festivaler.

Sámiid *gietkka* lea geattu, man sámit leat geavahan duháhiid jagiid davyikalohatas. Rámma lea muoras, ja olggobealli fas náhkis ja liinnis. Siste lea liegga ránuide ja náhkiide gissojuvvon mánáš, ja ovddabealde heangá liidni mii suodjala galbmasa, biekka ja gaskaijabeaivváža vuostá. Gietkama hápmi ja číjaheapmi čájehit guovlogullevašvuodá ja máná sohkabeali. Gietkama sáhttá sihke gurput valahis ja maid hengestit dákka. Dolin lávii gietkamis leat fásta báiki noadđehearggi alde. Gietkka leage mánggabealat reaidu man leat heivehan nomádalaš eallimii Arktisa garra dálkkádagas. Dán áigge gietkka geavahuvvo eanáš erenoamáš dilálašvuodain, dego gásttašeamis, festiválain ja eará lágidemiin.

14

Folkeslag:
Samer

Region:
**Sápmi – Norge, Sverige,
Finland, Russland**

Álbtot:
Sámit

Guovlu:
**Sápmi – Ruotta,
Norga, Suopma,
Ruošša**

15

Folkeslag:
Quechua

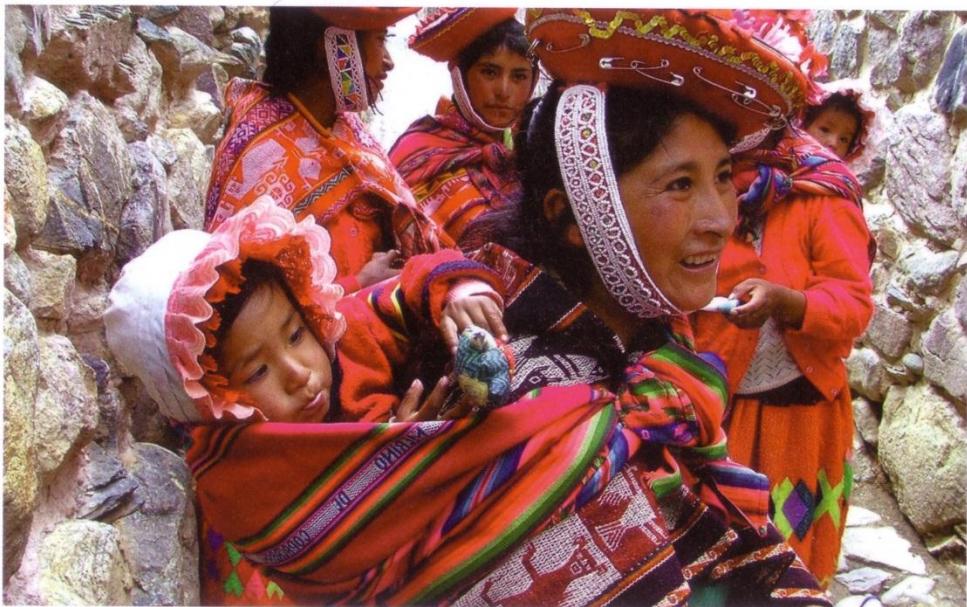
Region:
**Andesfjellene i Bolivia,
Peru og Ecuador –
Sør-Amerika**

Álpmot:
Quechua

Guovlu:
**Andesvárit Boliviás,
Perus ja Ecuadoras –
Lulli-Amerikkká**

16

Llijlla

I de kalde Andesfjellene, 3000-4000 meter over havet, bærer Quechua-kvinnene barna sine i firkantete vevde tøystykker kalt llijlla. Tradisjonelt har llijllaene vært håndvevet og av naturlig farget lamme- eller alpakkaull, med store regionale forskjeller i mønstre og farger. I dag er syntetiske, masseproduserte og maskinvevde versjoner mest vanlig til hverdags bruk. Spedbarna svøpes fra topp til tå i varme tepper før de pakkes inn i llijllaen, mens større barn har bena hengende utenfor. Utallige andinske folkeviser handler om takknemligheten over å ha blitt båret tett inntil mors kropp i en varm llijlla.

Galbma Andesváriin, 3-4000 mehtera meara bajábealde, guddet Quechua-nissonat mánáideaset godđojuvvon njealječiegat liidnebihtás, llijillas. Árbevirolačcat lávejedje llijllaaid giedain godđit šattuiguin báidnojuvvon sávzza- dahje alpáhkaullus. Dain ledje stuorra guovlulaš ivdne- ja hervenerohusat. Dán áigge leat syntehtalaš, mássabuvttaduvvon ja mášengoddjuvvon llijllat dábálepmosat beaivválaš geavahusas. Njuoratmáná lávejit giessat čavgadit liegga ránuid sisa ovdalgo bidjet llijlla sisa, stuorit mánát fas heangájít nu ahte juolggit leat olggobealde. Lea lohkameahttun mearri andesváritlaš álpmotlávlagat main muitalit giitevašvoðas go leat guddojuvvon hui lávgadit eatni liikki vuostá liegga llijllas.

17

Folkeslag:
H'mong

Region:
**Nordlige Vietnam,
Thailand og Laos,
sørlige Kina - Asia**

Álbumot:
H'mong

Guovlu:
**Davvi-Vietnam,
Thailanda ja Laos,
Lulli-Kiinná – Asia**

18

Nyias

I de kjølige fjelltraktene i de nordlige delene av Sydøst-Asia lever H'mong-folket. Søm og broderi er en viktig del av deres kultur. Håndverket deres kjennetegnes av indigobatikk og intrikate broderier, som faktisk er en form for skriftspråk. Hvert mønster har en betydning og hvert plagg forteller en historie. De spirallignende broderiene beskytter barnet mot onde ånder. H'mong-folkets bærersele heter nyias og blir sydd til kommende barnebarn av mormødrene. I dag kan man også få kjøpt maskinsydde nyias av syntetiske materialer på markeder i fjellbygdene. H'mong-mødrene har kroppskontakt med sine nyfødte døgnet rundt, og bærer dem foran seg slik at de lett får ammet. Større barn blir båret på ryggen av både mødre, fedre og eldre søsken, og bærerselet er et praktisk verktøy når familien jobber på åkeren.

Galbma várreguvluin Nuortalulli-Asia davveosiin eallá H'mong-álbumot. Goarrumis ja goarrunhervemis lea dehálaš oassi sin kultuvras, ja sin giehtaduoji dovdomearkkat leat indigobatikhka ja mánggabealat goarrunhearvvat, mat iešalddis leat muhtunlágan cállingiella. Juohke hearvas lea mearkkašupmi, ja juohke bivttas ovdanbuktá mualusa. Spirálalágan hearvvat suodjalit máná bahá vuoinjjaid vuostá. H'mong-guoddinliidni lea nyias, ja dan láve eatnibeale áhkku goarrut boahrttevaš áhkkubii. Dán áigge sáhttá maid oastit másengorrojuvvon nyiasaid várregilážiid márkania. Dát leat gorrojuvvon syntehtalaš ávdnsiai. H'mong-etiini lea liikeoktavuohta iežaset njuoratmánáiguin birra jándora, ja sii guddet mánáideaset ovddabealde nu ahte mánát álkidit sáhttet njammatt čičči. Stuorit mánáid sáhttet eatnit, áhčit ja boarrásat oappát guoddit sealggis, ja guoddinliidni šaddá dalle geavatlaš reaidun go bearas galgá bargat bealddus.

19

Shúkà

Masai-barna bæres tett mot kroppen i fargersterke toystykker av bomull eller akryl. De tradisjonelle masai-tekstilene heter shuka og fungerer både som klesplagg og bærersjal, gjerne med det tynnere stoffet kanga utenpå som beskyttelse mot solen. Masaiene praktiserer fri amming, og sittende på morens hofte har barnet fri tilgang til brystet, noe som er nødvendig for å unngå dehydrering i varmen på den afrikanske savannen. Ved arbeid eller lange vandringer sitter barna ofte på ryggen, men kan når som helt flyttes frem for å bli ammet. Masaienes særegne, vuggende ganges å ha en beroligende effekt på barna.

Masaimáná guddet čavgadit liikki vuostá ivdnás liinni siste, mii lea ráhkaduvvon bupmolis dahje akrylas. Dáid árbevirolaš masailiinniid gohčodit *shukan*, ja daid geavahit sihke bivttasin ja guoddinliidnin. Asehat liidni, *kanga*, sáhttá vel leat oavvá badjel suodjin beaivváža vuostá. Masaiat hárjehit friddja njamaheami. Go mánná čohkká spirraliid alde de beassá friddja čížzái njammat, ja dat leage áibbas vealtameahttun vai ii goikka dan afrihkkálaš savánná báhkkasis. Barggadettiin ja guhkes vágjoleemiid áigge čohkká mánná dávjá sealggis, muhto su sáhttá goas beare sirddestit ovddabeallai njamaheami várás. Masaaid erenoamáš sugadeaddji vázzinvuogi lohket bureas ráfáiduhttit mánná.

20

Folkeslag:
Masai

Region:
**Tanzania og Kenya,
Afrika**

Álbumot:
Masai

Guovlu:
**Tanzania ja Kenya,
Afrihká**

21

Folkeslag:
Folk i Vesten

Region:
Europa,
Nord-Amerika,
Australia

Álbumot:
Oarjeriikkaid olbmot

Guovlu:
Eurohpá,
Davvi-Amerihkká,
Australia

22

Wraparound

Den senere tid har foreldre i Vesten blitt inspirert av tradisjonelle bæremetoder, og det har oppstått nye metoder å bære barn på. En metode som har hatt stor spredning på grunn av sin fleksibilitet, estetikk og praktiske fordel, er det vevde, lange bæresjalet. I den sitter barnet i en ergonomisk korrekt froskestilling, med beina høyere opp enn baken, buet rygg og med ansiktet vendt innover mot bæreren. Barnet kan sitte på ryggen, siden og magen, noe som gjør det lett å amme mens man gjør andre ting samtidig. De vevde lange bæresjalene er fabrikkprodusert og finnes i mange variasjoner. De finnes i ulike mønstre, farger og materialer slik som bomull, ull, silke, hamp og bambus.

Majemuš áiggijid leat oarjeriikkaid vánhemat ožzon inspirašvnna árbevirolaš guoddinvugiin, ja leat maid ihtán odda vuogit guoddit máná. Okta dákkár vugiin lea godđojuvvon, guhkes guoddinliidni, šála. Dat lea leavvan viidát máškitvuodas, čábbodagas ja geavatlaš ovdamuniinis ánssus. Dán guoddinliinnis čohkká mánná ergonomalačat rıvttes nd. cuoppstellemasas nu ahte čippit leat alleleappos go bahta, čielgi lea jorbbasin ja ámadeadju lea guoddi guvli. Mánná sáhttá čohkkát sealgis, gilggas dahje čoavjji bealde, mii álkidahttá njamaheami, dasgo njamahettiin sáhttá geahppasit bargat juoidá eará. Dát godđojuvvon guhkesliinnit leat fabrikkabuktagat, ja dat leat hui mánggaláganat hervema, ivnniid ja ávdnasa ektui, dego omd. bupmolis, ullus, silkkis, ruoivái ja bámbus.

23

Copyright © Samtidsmuseet for nordlige folk / Davi álbmogiid dálážiid musea 2012

Kurator / Kuráhtor: Irina Haugane

Prosjektleder / Prošeaktajodiheaddji: Maria Kantuta Borda

Design / Hábmen: Diane Richardson, Irina Haugane ja Maria Kantuta Borda

Fotografier av bæremetode / Govat guoddinvugiin: Marius Fiskum

Tekster / Teavsttat: Maria Kantuta Borda.

Redaktør / Doaimmaheaddji: Irina Haugane

Oversettelse til norsk / Dárrui: Anna Karolin Langhammer m.fl./ovttas earáguin. Oversettelse til samisk / Sámás: Sauli Guttorm

Trykk / Deaddilan: Bokstavhuset AS

Amauti er laget av Susie L Fowler. [Www.amautibaby.com](http://www.amautibaby.com) / Amauti lea Susie L Fowler ráhkadan. [Www.amautibaby.com](http://www.amautibaby.com)

En spesiell takk til Ellevill.com for Wraparound, Rodrigo Petrella for Áyi og Mona Solbakk og Geir Tommy Pedersen for lån av komse.

Erenomáš giitosat Ellevill.com Wraparound ovddas, Rodrigo Petrellii Áyi ovddas ja Mona Solbakki ja Geir Tommy Pedersenii gietkama luoikama ovddas.

Utgivelsen er finansiert av Norsk Kulturråd og Samtidsmuseet for nordlige folk

Almmuheami leat ruhtadan Norgga Kulturráddi ja Davi álbmogiid dálážiid musea.

24

Foto / Govat:

Amauti: B & C Alexander/ArcticPhoto

Ayi: Halvard Rundberg

Bilum: Sara Van Cott

Gietkka: Laila Duran

Llijlla: Yehuda Misgav

Nyias: Glenn Phillips

Shuka: Sharon Nardo

Wraparound: Katya Tavrizyan